

**УДОСКОНАЛЕННЯ ТЕХНІЧНОГО КОНТРОЛЮ З ЗАСТОСУВАННЯМ
РИЗИК-ОРІЄНТОВАНОГО ПІДХОДУ
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ ТЕХНИЧЕСКОГО КОНТРОЛЯ С
ПРИМЕНЕНИЕМ РИСК-ОРИЕНТИРОВАННОГО ПОДХОДА
IMPROVEMENT OF TECHNICAL CONTROL USING RISK-ORIENTED
APPROACH**

Науковий керівник – к.т.н, доцент кафедри металорізальних верстатів, метрології
та сертифікації ШТДМ

Паленний Ю.Г., Паленный Ю.Г., Palenny Y.G.

Виконала – Лемеха Д.Д., Лемеха Д.Д., Lemekha D.D.

Анотація: впровадження ризик-орієнтованого підходу на підприємствах з метою удосконалення діяльності технічного контролю з застосуванням принципів ризик-орієнтованого підходу.

Ключові слова: Управління якістю, ризики, управління ризиками, ризик-менеджмент, внутрішній технічний контроль.

Аннотация: Внедрение риск-ориентированного подхода на предприятиях с целью усовершенствования деятельности технического контроля с применением принципов риск-ориентированного подхода.

Ключевые слова: Управление качеством, риски, управление рисками, риск-менеджмент, внутренний технический контроль.

Abstract: Introduction of a risk-oriented approach in enterprises with the purpose of improving the technical control activity with application of the principles of risk-oriented approach

Key words: quality management, risks, risk management, risk management, internal technical control.

Забезпечення якості для підприємств було і є актуальним в усі часи. Але в часи зміни пріоритетів розвитку економіки, зберігати належний рівень якості

продукції є головною умовою підтримання стабільності підприємства та можливість отримання максимального прибутку.

Згідно з ДСТУ ISO 9000:2015, якість продукції та послуг організації визначається як здатність задовольняти замовників, а також передбаченим і непередбаченим впливом на відповідні зацікавлені сторони. Це можна пояснити тим, що підвищення якості виробництва призводить до зниження затрат, зростання конкурентоспроможності продукції на ринку. Враховуючи постійні зміни, що звичайно виникають як в оточенні підприємства, так і у внутрішніх процесах, досягти абсолютної якості продукції неможливо. Завжди залишається ризик невідповідної роботи, який згідно вимог ДСТУ ISO 9000:2015 слід враховувати та управляти ним. Таким чином, головна мета підприємства – підвищення його ефективності може бути досягнута за рахунок високої якості продукції в тому числі за рахунок управління ризиками.

Управління якістю – це дії, що здійснюються під час розробки, виробництва та реалізації готової продукції для забезпечення й підтримання заданого її рівня якості. Завдяки сукупності взаємопов'язаних принципів, методів і функцій управління, що виконуються на всіх етапах виробництва, підприємство може:

- впорядкувати свою діяльність, послідовно виконувати дії згідно із затвердженими процедурами;
- підвищити рівень внутрішнього документообігу;
- чітко розподілити повноваження, завдання та відповідальності завдяки прописуванню процесів і управління ними;
- раціонально та ефективно використовувати свої ресурси;
- підвищити якість своєї продукції.

Управління якістю є основним пріоритетом для підприємства, а цілі в сфері якості забезпечують створення певних умов на підприємстві, за яких стає можливим підвищення якості для забезпечення вимог споживачів та можливості оперативного регулювання змін у ринковому попиту [1].

Для підвищення якості продукції необхідно удосконалювати процес виробництва. Виробничий процес на багатьох діючих, вітчизняних підприємствах поки що є неможливим без внутрішнього технічного контролю продукції на найважливіших етапах виробництва. Функції технічного контролю включають в себе сукупність контрольних операцій, таких як вхідний контроль сировини, матеріалів і напівфабрикатів, поетапний контроль та контроль готової виготовленої продукції.

Система контролю якості за допомогою внутрішнього технічного контролю недосконала. Едвардс Демінг в одному з своїх 14 принципів довів, що необхідно відмовлятися від масового контролю, як способу досягнення якості.

Система управління якістю в будь-якій організації передбачає наявність на підприємстві розробленої політики та цілей в сфері якості, які сформовані керівництвом підприємства. Політика та цілі визначають напрямки діяльності підприємства на довготривалий термін.

За умови не чіткого формування політики підприємства, або ж її корегування, невизначеності, випадковостей на виробництві, виробничих конфліктів, недостатності та недостовірності інформації виникають ризики невідповідної роботи. Невідповідна робота може завадити підприємству досягати поставлених цілей в сфері якості.

Ризики існують абсолютно у всіх процесах організації, навіть повну бездіяльність пов'язують з ризиком невикористання можливостей, і позбутися їх повністю не можливо. Тому важливим завданням вищого керівництва підприємства є визначення та управління ризиками, а не уникнення ризиків будь-якою ціною.

Управління ризиком — це такий процес, за якого забезпечується максимально широкий діапазон охоплення можливих ризиків, їх розумне (обґрунтоване) прийняття і зведення ступеня їхнього впливу на нього до мінімально можливих меж, а також розроблення стратегії поведінки даного суб'єкта у випадку реалізації конкретних видів ризиків [2].

Ризик-менеджмент – це управління підприємством в цілому з урахуванням впливу ризиків, який базується на основі процесів їх ідентифікації, оцінки та аналізу, а також вибору і використання методів нейтралізації їх джерел з метою досягнення оптимального співвідношення між рівнем ризику та стратегічними можливостями підприємства [3].

Менеджмент якості, який будується на базі ризик-орієнтованого мислення передбачає розробку та реалізацію заходів та методів управління чисельними небезпеками і можливостями (позитивними і негативними).

Ефективний процес управління ризиками не може бути сукупністю фрагментарних дій, оскільки він повинен бути сформованим у комплекс дій, який є частиною загального управління якістю. Потрібно займатися вирішенням практичних питань, пов'язаних з виявленням ризиків, веденням статистичної та реєстраційної обробки інцидентів, розробкою та реалізацією заходів з підвищення якості управління, здійсненням страхової діяльності, укладанням угод зі страхування та перестрахування.

Підприємства, на яких проблемі визначення та запобігання виникнення ризиків в системі управління якістю приділяється достатньо уваги, як правило, працюють більш стабільно і з вищими прибутками.

Визначення причин та прогнозування наслідків ризиків, а також їх природи та джерел необхідно перш за все для прийняття ефективних управлінських рішень в сфері якості. Проблема управління ризиком – це не проблема керівника чи іншого конкретного працівника організації. Управління ризиком повинно бути об'єктивним процесом на підприємстві.

Оцінка ризиків та розробка програм їх зниження повинна бути частиною щоденної управлінської роботи в тому числі в підрозділах, що виконують роботи з технічного контролю продукції.

Світова практика показує активність впровадження міжнародних стандартів на підприємствах. Високий ступінь виникнення ризиків в умовах невизначеності напрямку дій нашої країни керівників підприємств та технічних проектів будувати

окрему корпоративну систему управління ризиками, яка дозволяє вдосконалювати процес ризик-менеджменту на будь-якому рівні ієрархії підприємства.

Провідними розробниками стандартів із ризик-менеджменту є Канадська та Японська асоціації стандартів, Організація по стандартах Австралії, Міжнародна організація зі стандартизації (МООС) та Міжнародна електротехнічна комісія (МЕК), Австрійський інститут стандартів, тощо [4].

Незважаючи на деякі розбіжності серед розробників стандартів у трактуваннях основних понять у стандартах й у підходах до ідентифікації зовнішніх і внутрішніх ризиків та відповідно, побудови організаційних схем процесу ризик-менеджменту Міжнародною організацією зі стандартизації ISO був розроблений стандарт ISO 31000:2018 «Управління ризиками. Принципи та рекомендації - Risk management - Principles and guidelines».

До головних особливостей ISO 31000:2018 [5] відносять:

- ✓ наявність практичних рекомендацій, щодо процесу управління ризиками;
- ✓ можливість використання будь-якою організацією незалежно від її типу, розміру, виду діяльності й розташування;
- ✓ стандарт враховує основні види ризиків.

У вітчизняних підприємствах технічний контроль представлений у вигляді перевірки, з виявленням окремих помилок в технічній документації та помилок осіб(підрозділів), які їх допустили. Це важлива функція відділу технічного контролю (ВТК) на підприємстві. Вона дозволяє не тільки не пропускати брак до споживача, а й сприяти налагодженню процесу виробництва продукції. Це відбувається шляхом виявлення помилок при виготовленні продукції, що допомагає звернути увагу на причину виникнення браку. Таким чином вчасно виявлена проблема мінімально впливає на процес виробництва продукції.

Але внутрішній технічний контроль може всього лиш не допустити не якісну продукцію (брак) до споживача. Головним же завданням підприємства є не

допускати брак взагалі, а це можливо завдяки неформального впровадження стандартів з управління якістю [6].

Нажаль, зараз підприємства не можуть забезпечити сто відсоткову якість продукції, тому відмовитися від технічного контролю та функцій ВТК буде не правильним рішенням. Так само підприємства не можуть допустити й невідповідність у роботі ВТК. Тому для підвищення ефективності системи контролю, процеси технічного контролю повинні бути побудовані на принципах ризик-орієнтованого підходу

Використання ризик-орієнтованого підходу має стати невід'ємною частиною системи внутрішнього контролю вітчизняних підприємств. Перехід до ризик-орієнтованого підходу дає доказовий результат його ефективності та необхідності. Впровадження в практику роботи в ВТК ризик-орієнтованого підходу може здійснюватися шляхом зміни технологій проведення контролю. Необхідним є навіть не внесення певних змін, а, скоріше, доповнень існуючих процесів внутрішнього контролю і технологій визначення відповідності продукції вимогам специфікацій.

Список літератури

1. Перпері Л. М. Аспекти формування критеріїв оцінки якості освітніх послуг / Л. М. Перпері, Г. О. Оборський, Ю. Г. Паленний, Г. М. Голобородько // Механіко-технологічні системи та комплекси. - НТУ «ХПІ». - 2017. - Вип. 44. - С. 162-166.

2. Семенютіна Т. В. Концептуальні основи формування національного стандарту ризик-менеджменту діяльності підприємств в Україні // Сталий розвиток економіки. - 2013. - №4. - С. 140–143.

3. Перпері Л. М. Розгляд неформальних чинників, які впливають на якість надання освітніх послуг / Л. М. Перпері, Ю. Г. Паленний, О. Г. Цехоцька // Стандартизація Сертифікація Якість. - 2018. - № 3(110). - С. 48-53.

4. Стрельбіцька Н. Уніфікований міжнародний стандарт ризик-менеджменту як відповідь на виклики глобалізації [Електронний ресурс] / Н. Стрельбіцька // Соціально-економічні проблеми і держава. - 2011. - Вип. 2 (5). - Режим доступу до журн. : <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2011/11/snynvh.pdf>.

5. Кевін В. Найт. Майбутній стандарт ISO 31000 на управління ризиком // Стандартизація, сертифікація, якість. - 2009. - № 3. - С. 6.

6. Oborsky G. A. Functioning principles of the internal quality assurance system of educational services. / G. A. Oborsky, G. M. Goloborodko, L. M. Perperi, V. P. Guhnin, Yu. G. Palennyi, / Odes'kyi Politechnichnyi Universytet. Pratsi. – 2016. - 3(50). – P. 70 – 73. – doi: 10.15276/opu.3.50.2016.12.